

Őszi tanulmányút Szováta környékén

Az OEE Erdők a Közjóért Szakosztálya a hagyományaihoz híven tavaly is Erdély területére, a Görgényi-havasokba és a Sóvidékre szervezte szokásos őszi tanulmányútját. Az úti cél Szováta és környéke volt. Programunkat rendhagyó módon összekötöttük a környéken ez időben zajló megemlékezésekkel és a MEVME zászló felszentelésének ünnepével. A túravezető és tolmács szerepét most is *Daday Zsolt*, a ROM-SILVA Bihar megyei igazgatóságának kollégája vállalta.

A 9 fős csapat a nagyváradi találkozó után együtt folytatta útját és estére érkezett meg Szováta, a szállásra. Szállásadónk *Pál Attila*, a közeli Sóváradi jegyzője volt, aki az egész hét során gondos házigazdának bizonyult. A vacsora után megtisztelt minket látogatásával *Birtók György*, aki a közel 8 000 hektár erdőt és 1 100 hektár legelőt kezelő Maros Közbirtokosság havasgazdája. A jó hangulatú beszélgetés során bemutatta a közbirtokosságot, érdekes történeteket mesélt a környező területekről, a hely történelméről és ismertette a hétvége programját, amelynek egyik fő szervezője volt.

A második napon felkerestük a helyi állami erdészet központját, ahol *Sandru Vasile*, az erdészet vezetője és *Kofari Petru* erdésztechnikus, erdővédelemmel foglalkozó kolléga fogadott minket. Bemutatták erdészetüket, amely a marosvásárhelyi központú Maros megyei Erdőgazdaság 10 erdészetének az egyike. Az erdészet területe kicsinek számít, mintegy 13 000 hektár, fele magán és egyházi, fele állami kézben van. Az erdészet létszáma 34 fő, ebből 3 brigádos (főerdész), 16 kerületvezető erdész, emellett rendelkeznek egy kifejezetten útkarbantartást végző brigáddal is, hiszen a helyi körülmények között a szállítás biztosítása különösen nagy feladat. Egy erdészkerület átlagosan 600-1000 hektár közötti.

Fő fafajuk a bükk (60%), ezt követik a fenyők (30%) és az egyéb elegy fafajok (10%), a tölgy, juharok, hársak. Az akác csak az alacsonyabb térszíneken jelenik meg szórványosan. Fakitermelésük éves szinten kevesebb, mint amennyire lehetőség nyílna, körülbelül 26 000 köbméter, ebből 17 000 köbméter első osztályú faanyag. A kivágandó faegyedek jelölése erdészenként egyedi sorszámmal ellátott jelölő kalapáccsal történik és minden fa sorszámot kap. Az ennek alapján felvett becslési jegyzőkönyveket a brassói erdőfelügyelőségnek jóvá kell hagynia, csak ezt követően kezdhető meg a termelés. A jelöléseket és felméréseket gyakran a terepen is visszaellenőrzik a felügyelőség emberei.

A bíres mosdókő körül

Természetvédelmi okokból nem használhatnak vegyszert az erdősítésekben, még a csemetekertben sem. Korábban volt két vadászterülete az erdészetnek, 2011 óta azonban egy sincs.

A beszélgetést követően kísérőink elkalauzoltak minket Vármezőre, ahol megnéztük Erdély legnagyobb magánkézből lévő pisztrángtelepét. A telepet a tulajdonos *Lokodi Gergely*, az erdészeti kerületvezető erdésze mutatta be, aki a családban már a negyedik generáció tagjaként foglalkozik a pisztrángtenyésztéssel. A pisztrángos 1925-ben létesült, majd 1948-ban államosították, később az állami erdészet kezelésébe került, végül visszakapta a Lokodi család. A telep 4 hektáron terül el, a 35 medence vízelátását a két oldalról befolyó Nyárad-patakok biztosítják. Kizárólag szivárványos pisztrángot tenyésztnek amelyből évente 20-30 tonnát értékesítenek. Ennek 70 százalékát a teleppel szemben létesült saját, 350 fős halászcserdjükben adják el. Emellett egy 60 fős szállás is a vendégek rendelkezésére áll.

Kilátás a Várhegyről

Ezután megnéztük az erdészet 2 hektáros csemetekertjét, ahol elsősorban fenyőcsemetét nevelnek, hiszen a bükk természetesen újul. A csemetekerti munkákat magán cég végzi. A vegyszerek tiltása miatt a *Fusarium* ellen fokhagymalével permeteznek.

A nap hátralévő részében megmásztuk a Vármező felett elhelyezkedő, 823 méter magas Várhegyet. Az estét a Maros Közbirtokosság székházában töltöttük a Vértesi Erdőgazdaság időközben megérkezett csapatával együtt. A csapatot a Közbirtokosság elnöke, Szováta polgármestere, *Péter Ferenc* köszöntötte.

Következő nap megérkezett *Kertész József* tagtársunk, aki csak a hétvégi megemlékezésekre tartott a csapattal. A Közbirtokosság emberei terepjáró teherautókkal vittek fel minket a Bekecs-tetőre, a megemlékezések helyszínére. Utunk a Hollós-völgyben, a Melegágy-patak mentén vezetett felfelé. Útközben többször megálltunk és *Birtók György* havasgazda érdekes előadást tartott a környező területek természeti értékeiről, növény- és állatvilágáról, történelméről. A gyönyörű, tiszta időnek köszönhetően páratlan panoráma nyílt a Keleti- és Déli-Kárpátokra egyaránt. Az út mentén több hatalmas ún. mosdókövet is láttunk, amelyeknek a népi hiedelem csodás gyógyító erőt tulajdonít.

A Bekecs-tetőn részt vettünk az ünnepi megemlékezésen, amely során színes műsorral, beszédekkel, versekkel, énekekkel emlékeztek az 1916. szeptember 26. és október 3. között ott dúló harcokra. A harcok során a kassai 9. ezred és a miskolci tizes honvédek a bosnyák katonákkal együtt sikere-

A bõsi emlékműnél

sen verték vissza a román csapatokat. Az ott elesett hősök emlékére koszorúzás zárta az ünnepséget. Az elfogyasztott ebéd után csapatunk gyalogosan tért vissza Szováára.

Vasárnap délelőtt a Parajd közelében fekvő Rapsóné várát kerestük fel. Útközben elértük az Áprily-kutat, ahol Kertész József tagtársunk egy Áprily-verssel örvendeztetett meg bennünket. Onnan tovább túrázva, a meredek oldal tetején értük el az egykori vár helyét, ahol túravezetőnk elmesélte Rapsóné legendáját, aki igencsak bátor hölgy lehetett, mert még az ördögöt is át merte verni.

Délután 13 órától részt vettünk a Közbirtokosság székházának udvarán az ünnepélyes zászlószentelésen. Az eredeti zászlót 1942. szeptember 27-én ajándékozta a MEVME a görögnyelviszakiskolának. Az akkori MEVME elnök unokája, *Inokai Balázs* szakosztálytagtársunk kezdeményezte az azóta elveszett zászló hasonmásának elkészítését és ünnepélyes keretek között történő felszentelését. Az ünnepségen Kertész József Reményik Sándor *Zászlószentelés* című versét adta elő. Az ünnepség után a szervezők vendégül láttak minket a vármezői halászcsermákban, ahol megkóstolhattuk a híres vármezői pisztrángot.

Hétfőn egész napos túra következett. A Görögnyelviszakiskola legmagasabb csúcsát másztuk meg, az 1777 méter magas Mező-havast. A Maros Közbirtokosság erdeiben vezetett utunk. Útközben a gyakorlatban is megtekinthettük az erdészek által ismertett jelölési rendszert egy fakitermelés helyszínén. Borús időnk volt, és a néha szemerkélő esőben értük el a csúcsot, ahol kiterjedt köd akadályozta a kilátást. Sokat nem is időztünk, indultunk lefelé. A környéken nagy szabású erdészeti útépités folyik, egy ideig mi is a frissen épített erdészeti úton haladtunk. A túra után este Szováafürdőn egy sós vizű fürdőben próbáltuk ki az ottani sós víz gyógyító hatását.

Kedden az egész nap a Sóvidék természeti kincseinek és közjóléti létesítményeinek megismerésével telt, amelynek során idegenvezetőink *Pál Zoltán* és felesége, *Kovács Bea* voltak, akik a Babes-Bolyai Tudományegyetem földrajz szakán összeállt társaság tagjai. A csoport öt éve foglalkozik a térség természeti kincseivel, azok szervezett bemutatásával. Az idők során szoros kapcsolatot alakítottak ki a helyi termelőkkel, szolgáltatókkal és idegenforgalmi programjaikba igyekeznek minél több szereplőt bekapcsolni. Az általuk képviselt Korond-Parajd térség Természetvédelmi Gondnoksága nyerte el a természetvédelmi területek fenntartásának lehetőségét a Környezetvédelmi Minisztérium által kiírt pályázaton és mindezt megtesznek annak érdekében, hogy a jövőben is ők maradjanak a területek kezelői.

Elsőként a Parajd melletti Sósorost kerestük fel, amelyet a Korond-patak alakított ki és árvizei által máig formál. Érdekes, hogy a sóhegyen áthaladó patak édes tudott maradni, a sóval együtt beágyazódott finom agyagnak köszönhetően, ezáltal ugyanis a patak nem érintkezik közvetlenül a sóval. Az Európa legnagyobb, csaknem 3000 méter vastag sótömbjén kialakított, tavaly felújított tanösvény kilenc állomáson keresztül mutatja be a sószoros növény- és állatvilágát, földrajzi vonatkozásait, érdekességeit. Külön állomás foglalkozik a só külszíni megjelenési formáival és az esővíz hatására kialakuló képződményeivel, amiket természetesen a valóságban is megcsodálhat a látogató. A hegyből feltörő forrás vize 30 százalék sót tartalmaz. Helyi összefogással felújították és a mai igényeknek megfelelővé tették a gyógyító hatású iszapfürdőt, amelyet már több száz éve használnak a helyi lakosok.

Következő állomásunk az ország egyetlen aragonit műzeuma volt. A múzeumban megismerkedtünk a székely drágakőnek is nevezett, gyakorlatilag kikristályosodott mészkeő bányászatának és felhasználásának múltjával és számos aragonit díszítárgyat szemlélhettünk meg. A múzeumnak hely adó épületben 1909-ben alapított *Knop Vencel* egy csiszolóüzemet, amely virágkorát az 1930-as években élte, akkor még a falu lakosai számára is adtak ki aragonitot csiszolásra. Később az üzem tönkrement, végül az épület egy részét Knop Vencel lányai felajánlották múzeum céljára. A múzeum megtekintése után az út túl oldalán rövid sétával értük el a Csiga-dombot, ahol a legnagyobb aragonitbánya működött hajdanán. Ott az aragonitot természetes előfordulási formájában is megfigyelhettük.

Csoportkép a Mező-havas csúcsán

Azt követően utunk Pál-patakára vezetett, ahol *Szám Árpád* és felesége házánál igazi falusi vendéglátásban volt részünk, kóstolót kaptunk a vidék ízeiből. Napunk utolsó programjaként a fenyőkúti tőzeglápot látogattuk meg. A Kárpátok 11 hasonló élőhelyfoltja közül 42 hektáros méretével a fenyőkúti a negyedik legnagyobb tőzegláp. Tizenhét különböző mohafaj található benne, és több glaciális reliktumfaj is előfordul. A 11 méter vastag tőzegrétegen a kutatók szerint Európa legéletképesebb erdei fenyő populációja él, 500-600 éves faegyedekkel. A két évvel ezelőtt kialakított tanösvény az ország első akadálymentes tanösvénye, amely teljes egészében közadakozásból valósult meg. Az interaktív séta során képet kaptunk a láp életéről, kialakulásáról és olyan ritka növényfajokkal találkozhattunk, mint például a húsevő harmatfű.

Az utolsó nap reggeli után elkészöntünk vendéglátóinktól, majd hazaindulás előtt még tettünk egy sétát a Medve-tó körül.

Miklós Tamás, szakosztálytitkár